

„EDINOST“
Izda se trikrat na teden v šestih iz-
danjih ob torkih, četrtekih in
sobotah. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 8. uri zjutraj, večerje pa ob 7.
uri večer. — Obojne izdanje stane:
za eno leto . . . 1.—, izven Avstrije 1.50
za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50
za pol leta . . . 6.— „ „ „ 8.—
za vsa leta . . . 12.— „ „ „ 16.—
Naročnine se plačevati naprej na naročbo
brez priložne naročnice se sprava se
ostira.
Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 3 vč.,
izven Trsta po 4 vč.

EDINOST

Oglaš se računa po tarifi v postu; za
naslove s debelimi črkami se plača
prestop, kolikor obsega navadnih vrst.
Poslana, osmrtnica in javne zahvale,
maši oglaš itd. se računajo po pogod. o
Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu
ulica Caserma št. 13. Vsako pismo me-
biti frankovano, ker nefrankovane se
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnine, reklamacije in oglaš spre-
jema upravitelstvo ulica Molino pic-
cole št. 3, II. nadst. Naročnine in oglaš
je plačevati loco Trst. Odprta reklama-
cije se preste poštnice.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V ediniosti je moč.

Italijani in Nemci v Trstu.

II.

Izvedeli smo torej popred že iz par člankov
v „Grazer Tagespost“ in sedaj dekaj glasno iz
celjske „Wachte“, da nemška gospoda smatrajo
naše tržaško ozemlje za nemška tla, naše
mesto pa za najjužnejšo točko Velikonemčije. To
je jasno za vsakega, ki ima oči, da vidi, in ušesa,
da čuje. In jasno je tudi našim Italijanom! Tako
vsaj sodimo po srčitih polemikah v „Piccola“. Da
pa jim bode stvar še jasnejša, je poskrbel oni znani
poslanec Lecher — ki se je bil proslavil v av-
strijskem parlamentu se svojim obstrukcijskim go-
vorom. Mož je govoril te dni v Bolcanu na Tirol-
skem. Mož je tožil, da v Bolcanu raste število
italijanskega prebivalstva veliko izdatneje, nego
pa nemškega, v okolici Bolcana pa se je celo zmanj-
šalo število nemškega prebivalstva. Sklicujo se na
to nevičeno prikazen je pozival poslanec Lecher
tirolske Nemce, da bi dobro umeli veliki pomen
borbe za ohranitev nemškega značaja mestu Bel-
can, za ohranitev posestnega stanja Nemcev na
Tirolskem in za jezikovno vprašanje.

Posl. Lecher je torej povedal Nemcem, da
tam, kjer gre za nemško korist in posest, se ne-
huj tudi nemško prijateljstvo do Italijanov.

Taki so torej ti ljubeznivi Velegermani!
Dokler Italijani falsifikujejo narodnostne odnošaje
na škodo Slovencev, dokler kos za kosom tržejo
doli z naše naredne lasti, dokler, pomočjo nepo-
štenih sredstev, krčijo o ljudskem štetju število
slovenskega prebivalstva, dokler tlačijo slovenske
deco v italijanske šole, dokler zastrupljajo sloven-
ske rodbine po naredni demoralizaciji, dotlej je to
vse prav in lepe tem ljubim Velegermanom. Ali,
kakor hitro pa so Italijani teliko srberiti, da
uprizorjajo tudi proti Nemcem to isto, kar se vidi
tem poslednjim prav in v redu nasproti Sloven-
cem — tedaj pa se v hipu spreminja pozorišče:
zavezniki od ravnekar se postavljajo v bojno po-
situro, srdito preteči eden drugega.

Morale seveda ne bi smeli iskati v takem početju.

PODLISTEK.

Prednja straža.

ROMAN.

Pojaki spisal Boleslav Prus. Poslovenil Podravski.

I.

Izpod griča, ne večga od hiše, se steka vir reke
Belke. V skalnatem svetu si je izdelbel strugo, kjer
voda šumi in kipi, kakor roj čebel, ki hoče zleteti. Naj-
nemirniši kosci vedne množine odkakujejo od nje-
nega površja; po dnevu so nevidljivi očem, ponoči
pa se zgoščujejo v megleno soparo nad virom.

Sopara se vliči nad poljem in radi odtoka
vode išče si najprimernišega prostora. Kjerkoli si
opazil megle, razpršujočo se v ozračju, tam voda
bodisi ali dremlje v močvirju, ali se skriva neglo-
boko pod zemljo, ali pa, izkopavši si strugo, teče
v potoku.

V tej podobi voda neha biti mrtva stvar;
dokaj bolj podobna je živemu bitju, katero teži
nekam in urno išče nečesa. Kjer je stopila pod ka-
men, ga izpodmiva, napada od vseh strani, obli-
pava s prdom, sili v razpoke, da ga naposled
odrine na stran, ali pa ga zdrobi. Kjer naleta na
grič, nareja okrog njega ovinek. Kjer je dospela
do kaknega vzvišenega mesta, spreminja svoj tek,

Ali pa je morda to specialna morala Veleitalija-
nom in Velenemcem, ki smatra krivico za pravico,
dokler se dogaja sosedu, a smatra krivico za kri-
vico še le potem, ako se je dogodila domači hiši
in lastnemu žepu?

Prijateljstvo med Nemci in Italijani v Trstu
ima res na sebi znak take morale. Prijatelji so si
take dolgo, dokler je njih medsebojno zavezništvo
na škodo slovenski hiši. Toda le do te točke in
le zavratnim namenom na tej in oni strani. V
resnici pa se Italijani zgražajo že nad mislijo samo,
da bi si Nemci mogli pridobiti le jedno samo ped
tržaškega terena, dočim reklamujejo Nemci za-se
ta tla kakor najjužnejšo točko in trdnjavo Veliko-
nemčije. V misli, da treba tu udušiti slovenski
živelj, so pač jedini, ali prvi korak po tem ukup-
nem jim cilju jim že grede pota dijamentralno
navskriž. Slovincem treba pač vzeti njih staro
narodno posest — za tako nasilje sti gluhi in
slepi nemška in laška vest —, ali ko treba odlo-
čati, kemu naj bi potem pripadla ta posest, se
italijanske zahteve istotako oddaljene od nemških
in nemške od italijanskih, kakor so nemške in
italijanske od slovenskih. To je tisto razmerje, o
katerem smo govorili že v prvem članku. Ker nas
sovražijo obojni, so tudi zločni v borbi proti nam,
ki smo objekt njih ukupnega sovražstva. Toda pri-
jateljstvo ne more biti iskreno, ker obojni speku-
lujejo na to, kar je našega. Nemci hote izrabljati
Italijane proti nam, Italijani pa si domišljajo, da
jim Nemci služijo le kakor orodje za udušenje
Slovencev. Nemci so uverjeni, da Italijani le zanje
pobirajo kostanj iz žerjavice, Italijani pa so uver-
jeni zopet, da Nemci delajo to uslugo njim. Ne-
morala tega razmerja tiči ravno v tem, da so
zasnevali ukupno kupčijo vsaki z zavratnim name-
nom, da ob zaključnem računu prevari svojega
kompanjona.

To dvoumno in nelskreno igro med Nemci in
Italijani v Trstu opazujemo mi že nekaj let sem.
Ob navideznem prijateljstvu se neprestano vrši
zavratna borba med obema življema. In pri tem
sti obe strani deloma na zgubi, deloma na do-

deli se na vrelce ter se včasih kaže, kakor da se
vrača nazaj. Pri tem pa tako dolgo vrta in od-
naša prst, da naposled najde pravo steko ter teče
dalje, kamor je hotela. Ne boji se niti propada.
Brez pomisleka se z vso množino zlija vanj; iz
same sebe dela most, po katerem rinejo naslednji
valovi, neutrujeni, nepridržani v svojem tistem begu.

Med vode in nebom zdi se ti, da opaziš ne-
kako tajno sočutstvo. Nebo so kaj rado ogleduje
v površju reke; solnčni žarki srebrje in zlaté njene
gube, kopljejo se v njej ter osvetljujejo njeno dno.
Morda jej hočejo pomagati, da bi laglje urejala
pesek in kamenčke, ovirajoče njeni tek. In te-
daj, kadar je vzhodni veter razpodil najveselejša
podnebna bitja, oblake, ter je dalje časa videti
zgornj samo zevajočo, od vročine lazurjevo puščavo,
tedaj hira reka ter se včasih celó posuši od kopr-
nenja. Toda, kadar so oblaki vnovič našli svojo
dedščino, takoj legijoni od njih hité na pomoč hi-
rajoči prijateljci. Nebesni vrelci napajajo posušeni
vir pozemeljski, voda, vsa penasta, prestopa svojo
strugo ter naznačuje svoje prebujenje s povodnjo.

V kratkem pa se zopet pomiri. Oblaki začé-
njajo vnovič svoje večno potovanje in pomirjena
reka teče vnovič naprej med livadami, griči in le-
sovi. Teče po ostrem kamenju, po rodovitni prsti,

bičku. Toda pe našem menenju sta večji dobiček in
manjša zguba na strani — Nemcev! Seveda, ako
gledame le na površje, ako se dajamo varati po obi-
lici pol. moči v stranki progressovi, potem bi že mo-
rali misliti, da imajo Italijani izbornu kupčijo na
tem razmerju. Toda, kdor gleda v jedro, kdor se
ume uglašati v tržaške razmere, ta ve in vidi,
kako nevarno igre igrajo Italijani, ta ve in vidi,
da so Nemci izborni računarji. Oni puščajo pad
Italijanom, da peste siromašne Slovence in Hrvate.
Od tega imajo Nemci dvojni dobiček: slabe nas,
katere mrze iz vse svoje duše, zajedno pa o d v ra-
šajo pozornost Italijanov od svojih
glavnih ciljev. In Italijani se tako slepi, da
sedajo na to limanico. V svojem hlepenju po nad-
vladju nad okoličani pomočjo raznih, ne baš ugled-
nih organov; v svoji strasti, s katere odrekajo
mestnim Slovincem celó sredstva za šolski pouk
— in se tako zagrešajo na nečuten način proti
človeški kulturi — ne vidijo in ne opažajo Italijani,
kako se jim zgublja pod negami
narodno-gospodarska tla, kako dopu-
ščajo v borbi za neko efemerno političko moč, da
se jim kos za kos ruši podlaga gospodarske bla-
ginje. Za malo zadoščenje, da se jim poitalijančuje
tu pa tam po koji Germanček in jim pomnožuje
vojsko proti nam, so gluhi in slepi za to, kako
vsa večja trgovina železno konsekvenco prehaja v
nemške reke, kako jim danes že na čelu vseh dr-
žavnih uradev stoje Nemci!

Kako se krepe in širijo nemška društva, kako ista
prepovedujejo svojem članom italijansko govorico,
kako je večerno življenje po boljših lokalih veliko
bolj nemško, nego pa italijansko itd. itd., vsega
toga ne vidijo Italijani.

In to se bode vršilo dalje po železni logiki,
kakor je je ustvarilo slepo italijansko sovražstvo
do slovenskih sodeželanov. Na tem ne more nič-
sar premeniti vse zgražanje „Piccola“ in „Indipen-
denta“ v takih trenutkih, ko je slučajno kateri
nemški list izbrbljal nepremišljeno, na kar mislijo
Nemci — vedno! Take je italijanska gospoda: vi
imate blešč, Nemci pa imajo dobičke. Trpeti pa

ali preko zaspanih močvirij, kakor bi podila polj-
ske kobilice, ali hotela zbežati od krivuljastih vrb,
katere, turobno naježivi se, gledajo z iztrohnimi
oči v vodo.

Za kako miljo daljave teče Belka po ravnini.
Lesovi, vasi, drevesa na polju, križi ob cestah,
vse mogoče je videti kakor na dlani, samo dokaj
pomanjšano, sorazmerno z oddaljenostjo. Okolica
izgleda kakor okrogla miza, sredi katere stoji člo-
vek kakor muha, pokrita z nebeškim pokrovom.
Dovoljeno mu je jesti, kar je našel in česar ne po-
bira drugi, samo da ne bi hodil predaleč ter ne
letal previsoko.

Toda čez miljo daljave proti jugu najdemo
drugi kraj. Ploščnati bregovi reke Belke se dvi-
gajo ter oddaljujejo drug od drugega; na gladkem
polju se dvigajo griči; staza vodi navzgor, pa zo-
pet navzdol, gre vnovič kvišku in vnovič upada
čimdalje močnejše in pogostejše.

Ravnina je zginila, nahajaš se v jarku in na-
mesto prostornega obzora, nahajaš na desno in na
levo, pred seboj in za seboj, griče, visoke neke-
liko nadstropij, več ali manj strme, gole ali zara-
sle z grmičevjem.

(Pride še).

moramo na tem in z nami tudi državna misel. Tu pa tiči vsebovajoči greh Nemcev, ker dopuščajo svoj zavrtni politiki na ljubo, da imajo le predobro znani destruktivni življenjski povsem svobodno roko v zastrupljanju našega javnega in političnega življenja!

Da-li ostane tudi v bodoče tako? Da, v kolikor bode to zavisno od tukajšnjih Nemcev in Italijanov. Vzroki, ki so silili Nemce in Italijane v Trstu pod jeden dežnik, delujejo še danes nezmanjšano silo, tako, da teh zaveznikov ne morejo spoditi izpod skupnega dežnika niti sporadični gromi in bliski v „Grazer Tagespost“ in „Deutsche Wacht“. In vendar treba spremembe. Kdo naj je prinese? O tem naj razmišlja je oni, ki so poklicani čuvarji državnih interesov in ki morajo vedeti v prvi vrsti, da Trst ni to, kar trdi „Deut. Wacht“: Alldeutschlands südlichste Grenz-feste, ampak prvi trgovinski emporij države avstro-ogerske in vseh nje narodov!

DOPISI.

S Pomjansčine. (Nekoliko v odgovor židovskemu „Piccolu“) [izvirni dop.] Ne vemo prav, zakaj židovski „Piccolo“ nikakor ne more pozabiti velikega poraza, ki ga je doživela italijanska stranka prilikom prvotne volitve za IV. kurijo v Pomjanu. Res je sicer, da je volitev stala italijanske nasprotnike par tisočakov — in res je nadalje, da je pri tem nekdo izmed glavnih agitatorjev vtaknil v svoj žep par stotakov! Mar pa je ravno to provzročilo velikanski poraz? — Res je tudi, da se je neki koperski gospod britko zjokal, ko je, prišedši domov, izračunal, da je toliko potrošil, a — zastoj. Vendar bi bili mislili, da so že pozabili na ono bitko; saj je minolo skoro leto od takrat. O ne! Kako bi mogli pozabiti, ko je celo bivši o. kr. namestnik sam toli pripomogel, da smo v Pomjanu zmagali mi Slovenci! Tako polence pod noge je vrgel „Il Piccolo“ bivšemu namestniku!

Smejali bi se, ko bi vedeli, da imamo pesla s ljudmi, pametnimi vsaj na pol, toda dozdeva se nam, da je krivonosec svojimi trabanti vred prišel popolnoma ob pamet, ko je nudil toliko budalost svojim vernim čitateljem. Seveda, oni so verjeli to, a mi jih pomilujemo, ko vidimo, kako je vse dobro za to laško čitateljstvo. Čudno, da ni ponatisnil dotičnega članka „Piccolovega“ tudi glasoviti „Amico“!

Prav res smešno je to, ako zatrjujejo čitati svojim lahkovernim čitateljem, da se ima slovenska stranka na Pomjansčini zahvaliti za zmago v IV. kuriji — bivšemu namestniku Rinaldinu! Vitez Rinaldini naj bi pomagal nam! Smej se, kedor le more! Da pa zvedo tudi naši čitatelji, kako nam je bivši namestnik pomagal do zmage ravno na teh volitvah, hočemo jim tudi mi povedati nekaj zanimivega.

Nihče ne more trditi, da se stari občinski odbor v Pomjanu ni razpusil tikom pred državno-zbornskimi volitvami in to edino le italij. stranki na ljubo. Te misli nam ne izbije iz glave nobeden popravek.

Že 14 dni poprej, nego se je zgodilo to, so kričali naši italijanski podrepaniki povsod in skoraj deločili dan, kedaj ima priti vladni komisar! Da, nekdo je povedal natanjko dan, kar se je tudi zgodilo. Odkod so zaznali ti ljudje vse te uradne tajnosti? Sicer pa bodi kakor hoče, tako so želeli italijanski gospodje in tako se jim je tudi ugodilo. Seveda, urezali so se dobro, da si so za volitve pripravili tisočakov. Menili so, da so gotovi zmage, ako pride vladni komisar. Sicer pa se tudi njim ni spolnila želja popolaoma. Želeli so si komisarjem ljubljenska „siora Tonina“.

To se ni zgodilo. Po njihovi misli je bila nekaka koncesija slovenski stranki, ker ni bil g. Bartolich takoj imenovan obč. upraviteljem, da-si je to baje zahteval deželni odbor. To so želeli gospodje srčno, po tem so silno hrepenele, a ni hotelo biti, ker ni smelo biti!

Tudi s tem je baje vitez Rinaldini pomagal nam, ker sta vodila volitve dva državna uradnika, in sicer pošteno, nepristransko in pravično. Kaj

pa da! Pomagali smo si sami; preveč nas je bilo in nič drugega. Kupovali nismo glasov, kakor italijanski gospodje, tudi mrtvi niso volili za nas, kakor so za njih štirje, ki so volili za druge, mrtve, enakega imena. Res se je takrat nekdo v Kopru izrazil jako oblastno, da je trideset mrtvih volilo za slovensko stranko. Mi bi jih radi poznali. Sicer smo pa kmalu po volitvah pozvali italijansko gospodo, da bi nam imenom označili teh 30 laživolilcev, a nismo dobili še odgovora do danes.

Poglejmo pa, kako se je godilo z reklamacijami! Italijanska stranka je uložila na o. kr. namestništvu svoje reklame proti rešitvi okrajnega glavarstva, toda — o nesreča — en dan prepozno. Namestništvo jih je moralo zavrniti seveda. To nam je povedal tiste dni g. o. kr. namestništveni tajnik Perinello. Toda dne 19. svečana 1897. so se volilne liste popravile na podlagi istih reklamacij italijanske stranke, katere je namestništvo zavrglo kakor zakašnjene! (Zvršetek pride.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 8. januarja 1898.

O položaju v Avstriji piše Zagrebški „Obzor“ v svojem velikem članku o zvršetku leta med drugim tako-le: Kakor je važna za svetovno politiko rusko francoska zveza, sklenjena tega leta, ravno tako važna je za našo državo zveza Slova nov. Jedino radi te zveze nam je mogoče mirno opazovati in motriti današnjo krizo. Ta zveza je tudi vzrok, da se mora današnja kriza rešiti na podlagi svobode in ravnopravnosti, ter je to izvorom za uresničenje bodisi češkega, bodisi hrvatskega državnega prava. Praga je sedaj središče vsega gibanja te države.

Radi te vzajemnosti smemo tudi mi (Hrvatje) srčneje nastopati novo leto ter mirno razmotrivati dogodke na jugu in posebno v Hrvatski. Mnogo imamo zabeležiti tužnega in nepovoljnega iz minolega leta.

Če se Hrvat spominja onega, kar se je zgodilo in kar se godi v Medjumurju, na Reki, v Trstu, v Gorici, v Istri, gotovo ga zaboli v dušo. Iz gotovih ozirov moramo da molčimo o Kloštru Ivanu, Bošnjakih, Dubravanih in Sjeničaku; ravno tako molčimo o zaplembah in tiskovnih pravdah, omogočenih po zakonu, ustvarjenem tega minolega leta. Če se pa spominjamo pokojnikov Črnčica, Štrige, Valjavca itd. moremo vendar reči z neko tolažbo, da izkazuje naša bilanca glede narodnega dela prošlega leta še vedno znatnih aktiva. Slovanske vzajemnosti smo se spominjali že. Nadalje: čeravno je na Reki vse zločno proti Hrvatstvu; dasi so Slovenci iz Tržaške okolice okrušeni jedinega zastopnika svojega; dasi oni ne morejo dobiti ni jedne ljudske šole v svojem jeziku, in tudi ne ni najmanjše pravice; dasi je v Istri naš jezik izključen iz državnih uradov in nimamo niti jedne srednje šole; dasi je položaj naših bratov v Gorici tak, da morajo zastavljati vso svojo moč, da bi došli do jedne slovenske ljudske šole, — kljub temu napreduje kolikor toliko Hrvatstvo na Reki; v Trstu pa imajo naši toliko moči, da se jih sovražniki bojé; v Istri se narod probuja, dasi se borba od naše strani vdrzuje le največim samozatajevanjem; v Gorici se mora računati z našimi brati, — a v Dalmaciji se je že obračunalo italijanstvu ter se obuja hrepenenje po zjedinenju z Hrvatsko.

V Sloveniji se oživlja tolažljivi pojav, namreč, da se stranke družijo v jedno veliko vojsko. Slovenci Koroške in Štajerske vstajajo. — Otvorenje narodnega doma v Celju in vseslovenski shod sti dve sijajni točki iz prošlega leta.

Z jedno besedo: naj opomore novi duh Slovanstvu v monarhiji; odstrani naj vse zavire, katere so ga delile in naj ga zjedini. V Češki združijo naj se Staro- in Mladočeši, v Slovencih pa „liberalci“ in „konservativci“!

Tudi v nas v Hrvatski, zložila se je leta 1897. opozicija. Kako je to uplivalo na narod, videlo se je o priliki volitev. Zadovoljstvom beležimo vseh volitev v srbsko-cerkveni kongres v Karlovcu, kateri vseh je tudi postulat vzajemnosti Hrvatov in Srbov. — Vse to so le odstotki pravice, ki nam pristujejo, in ako se uresničijo želje „Obzora“, ako ostane trdna sedanja vzajemnost, potem smemo res mirnim srcem zreti v prihodnost, kajti

v nas bilo. In prepričani, da smo močni preveč da bi nas mogel kdo tlačiti kedaj še.

K položaju. V odigled sestanku dež. zbornice češkega je uvel baron Gautsch nove poskuse v dosego sporazumljenja mej Čehi in Nemci. To pot je pozval na Dunaj nekoliko nemških odličnjakov. Razgovori so se vršili včeraj, a imeli so le informativen namen in niso bili obvezni za nikogar. Vesti, došle o teh razgovorih, si nasprotujejo. Doim menijo jedni, da je baron Gautsch podal celo vrsto pojasnil o namerovani spremembi jezikovnih naredeb in da so bili nemški zaupniki jako zadovoljni s temi pojasnili, trde pa drugi, da ni misliti na spravo, ker vlada ne misli na spremembo jezikovnih naredeb. Kakor slabo znamenje za spravo smatrajo tudi dejstvo, da nemški narodnjak Schöcker ni došel na razgovor, da-si je obljubil popred! Ako je res, da se je premislil na željo lastne stranke, počem si moramo domnevati, da nemško-narodna stranka ni baa disponirana za sporazumljenje. V Schöckerjevi skupini pa niti misliti ni na spravljivost. Kakor pa stoje stvari sedaj med Nemci, morajo odkloniti spravo vse skupine, ako jo je odklonila jedna sama, ker bi sicer ta jedna skupina, spretno porabivši bojovito misljenje med volilci, lahko pograbila mandate vsem drugim strankam. Mandat pa je dan danes — vse! Ljubemu mandatu na ljubo postajajo tudi najkrotkeje ovčice — najhujši radikali. Keliko nemških poslancev je sodelovalo na obstrakcijskih skandalih le iz strahu pred volilci, oziroma v skrbi za svoj mandat!

Čestitki ljubljanskega občinskega sveta cesarju in papežu. V smislu sklepa obč. sveta je župan Iv. Hribar odposlal cesarju naslednjo brzojavko: „Njegovemu cesarskemu in kraljevskemu apostolskemu Veličanstvu Franu Josipu I. na Dunaju. — Občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane „arčeli“ mi je s soglasnim sklepom, da Vašemu cesarskemu in kraljevskemu apostolskemu Veličanstvu ob ustupu v jubilejno leto izrečem njegove najudanejšje čestitke. Izvrševaje ta sklep, prosim ob jednem Vaše Veličanstvo, da se udostoji sprejeti zagotovilo nespremenjene zvestobe in udanosti občinskega sveta in prebivalstva ljubljanskega. — Župan Ivan Hribar“.

Sv. očetu je povodom demantne maše poslal župan Ivan Hribar naslednjo brzojavno čestitko v latinskem jeziku: „Vaši Svetosti papežu Leonu XIII. Rim. — Pooblaščen po soglasnem sklepu občinskega sveta mesta Ljubljane, metropole Krajske, poklanjam Vaši Svetosti o priliki tega slavnostnega dne, obdanega sijajem take posebne milosti Božje, najponižnejše čestitke zastopnikov mesta in prebivalcev, iz srca izpovedevaje pobožno pokorščino in najgloblje spoštovanje do posvečenega vidnega glavarja svete matere katoliške cerkve. — Ivan Hribar, župan ljubljanski“.

Kdo bode torej? Guverner na Kreti namreč. Ni še dober tedaj tega, ko je bilo kakor žebliem pribito, da postane guvernerjem Črnogorec Bežo Petrovič. Pritrdile so baje že vse vlasti, ne izvzemši osamljeno Angleško! Par dni potem se je pokazala na obzoru kandidatura princa Jurija Grškega. Tej kandidaturi so pritrdili rusko znamko, češ, da Rusija ni bila zadovoljna s kandidature Petroviča. A glej: danes javljajo iz Carigrada, da se nikdar ni mislilo resno na kandidature princa Jurija. Kdo bode torej?

Različne vesti.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu vabi na koncert, katerega priredi v četrtek dne 6. januarja 1898 v redutni dverani „Politeama Rosseti“ (vhod Via Chiozza). Vstopnina: za vsako osebo 1 krono; sedeži I. vrste 30 kr., II. vrste 20 r. Sedeži se dobivajo že sedaj v kavarni Commercio. Natanjčen vspeled priobčimo prihodnjč.

Namestnik grof Leopold Gošsa je vsprejel te dni načelnike raznih uradov, ki so mu vrnili obiske. Mej vsprejetimi sta bila tudi škof Šterk in župan Dompieri. Včeraj se je odpeljal gosp. namestnik v Gorico, kjer se je razgovarjal z raznimi osebami.

Pad Rinaldinijev. — Želje Italijanov. „Agrarmer Tagblatt“ pripoveduje:

„Ko je bilo pred 3 leti stališče omajeno vi-

tezu Rinaldini, pozuril se je tržaški milijonar baron Reinelt, da je segnil pod roko svojemu prijatelju. Da bi slika v lepi tati delovanje svojega prijatelja, kupil je baron Reinelt jetičnega „Il Mattino“ in mu je priredil uredništvo nenavadnim luksuzom. Tiskarno je preskrbel z najboljšimi stroji. Ko pa vendar ni hotelo biti zaželenega sadu, naročil je dva urednika iz Italije, ki naj bi ucepjala čitateljem — avstrijski patrijotizem. Sedaj pa, ko je padel vojvoda, vrgli so mu še plašč za njim.

Koliko dobrega bi bil storil lahko g. baron Reinelt z onimi tisočaki, ki jih je zmetal v to nerečno podjetje? Naši italianissimi govore sedaj, po padu Rinaldinija, da ne žele drugega, nego združenja z Italijo. Ako pa gospoda toliko hrepene po deželi pelagre in polente, potem pa naj se izselijo jednostavno! Saj ne bode nikdo jokati za njimi. V Italiji se jim utegne zgoditi — ako bi zasramovali Avstrijo med tamošnjim delavnim prebivalstvom — kakor nekemu železniškemu uradniku v Vidmu, katerega so italijanski delavci, vračajoči se iz Avstrije polnimi žepi, prav pošteno nabili, kar je Avstrijo pošiljal „k vrugu“. Kar pod nos so mu molili polne novčarke in kričali so mu na uho: „Ako bi Italijani ne smeli v Avstrijo, morali bi poginiti lakote se svojimi družinami vred!“ Uradnik je moral zbežati, da se mu ni zgodilo najhuje.

Naprej torej, vi irredentovski fanatiki in konspiratorji! Nikdo vam ne bode branil, ako hočete prestopiti črno-rumene mejnike na — nevidenje.

Irredentovski fanatizem izganja iz Gorice vse ptajce. Nikdo noče več bivati tam. Don Alfonso si je bil že najel tu stanovanje in plačal stanarino, ali stanovanje je ostalo prazno. Novi namestnik, baron Gröss, je že došel v Trst. Da-li se še spominja petard, ki so mu jih pokladali v onem času, ko je služboval v Kopru kakor okrajni glavar?!

Imenovanje. Trgovinski minister je imenoval viteza Teodora pl. Rinaldinija upravnim svetnikom avstrijskega „Lloyda“. Na to smo bili že pripravljeni, kajti takoj po umirovljenju viteza Rinaldinija jela sta pisati „Piccolo“ in „Indipendente“, da bi bilo najumestnejše, da se bivši gospod namestnik imenuje na izpraznjeno mesto upravnega svetnika v avstrijskem Lloydu. Dobra duša, ta „Piccolo“! Da-li je vitez Rinaldini baje podpiral Slovence na vse pretege, posebno pa o volitvah, se je blaga duša z lesnega trga maščeval s tem, da je priporočil „podpiratelja Slovencev“ za jako — dobro službo. Hm! Hm!

Za žensko podružnico sv. Cirila in Metoda je darovala vesela družba v rodoljubni hiši g. da Šabec-a na Silvestrov večer 20 kron.

Zahvala in vabilo. Podpisano vodstvo izreka s tem vsem onim, ki so se udeležili božične veselice slovenske deške šole dne 22. decembra m. l., najtoplejšo zahvalo, posebe pa še velikodušnim darovateljem domačim in onim iz Kranjske, ki so prireditelje obvarovali primanjkljaja. Zato naj sledé takoj njih imena: G. a Bitenc Hedvika 50 nvč., Franciška Verč 50 nvč., Babič Grga 25 nvč., Čehovin 20 nvč., Gulič 20 nvč., Andrejčič Fran 20 nvč., Brezovec 55 nvč., Žitko Fran 50 nvč., Špihar 50 nvč., Čokelj M. 50 nvč., Vatovec Fr. 10 nvč., N. N. 20 nvč., č. g. Sila Fran 50 nvč., g. prof. Mandić 50 nvč., g. Pretnar Mir. 20 nvč., g. a Liske 50 nvč., gđ. Mankoč Milka 1 gld. —, Stanič Jak. 20 nvč., g. Dolinar Ivan 50 nvč., g. Fonda F. 50 nvč., č. g. Furlan And. 50 nvč., č. g. Supančič 40 nvč., g. veletr. Stepančič Ncef. gld. 1 —, g. dr. Gregorin gld. 1 50, g. Prelog J. 70 nvč., g. Bugdanovič 20 nvč., g. dr. Abram 70 nvč., vel. č. g. kanonik T. Fl-go gld. 2 50, vesela družba pri A. Babiču gld. 1 —, spodnjelogaška ženska podružnica gld. 3 —, Rodoljubkinja iz kranjskega Tržica gld. 5. V. R. 50 nvč.; Može P. 20 nvč.; g. inž. Živic 50 nvč.

Ob enem vabi slavno tržaško občinstvo na veselico, ki jo priredi slovensko učiteljsko deška šola z učenci dne 9. januarja t. l. ob 6 1/2 uri zvečer v prostorih „Slovenske Čitalnice“ istim vspehom, po katerem se je vršila veselica dne 22. dec. Nadejamo se, da se te veselice udeležijo vsi oni, ki se niso mogli udeležiti prve radi obilnih opravil v tednu pred božičnimi prazniki.

Vodstvo slov. šole pri sv. Jakobu.

Vendar enkrat! Kolikokrat smo zahtevali, naj nam slavna vlada pripomore do enakopravnosti v jezikovnem vprašanju? Toda vselej smo morali

slišati, da so sam prigovarjali, da: Vlada se ni mogla mesati v naša avtonomna vprašanja! Tu ukažemo mi, ker le mi smo gospodarji tu. Tako so pisali in govorili, ko smo se mi pritoževali ter razkrivali razna zapostavljenja našega jezika tu v Primorju. Sedaj pa čitamo v „Piccolo della sera“, kako trda da se godi Pazinskim Lahonom v Istri! Tisti nepoboljšljivi Trinajstič noče verjeti, da v Pazinu bivajo sami Lah, da si oni (Piccolovci) vedno trdijo tako! Trinajstič (Doktor Trinajstič namreč ne ugaja Lahom) daje prilepljati po mestu Pazinu vse ozlase samo v hrvatskem jeziku, vzlic temu, da ve predobro tudi on, da istega ne razume nikdo! Potem pa apeluje „Piccolo“ na vlado, mené: Ali ima ali nima vlada toliko moči, da bi branila ustavo pred takim zlorabljanjem?!

Torej vendar! Sedaj se vjemamo, dragi „Piccolo“. Kar zahtevamo mi brezuspšno za Trst ter za vsa ona mesta in kraje, kjer prebivajo Slovani, isto zahtevati ti za Italijane v hrvatskem Pazinu. Namreč: enakopravnosti za vse narode! Sedaj torej ne bode več izgovorov in ne viših ozirov, kar sedaj smo vsi — enih in istih nazorov. Italijani bi nam pa lahko podali lepih vzgledov. Začeli naj bi oni izvajati česar noče izvajati oni nepoboljšljivi dr. Trinajstič. Pričakujemo torej, da nas iznenadite v najkrajšem času s tem, da bodele v Trstu razobežali vse oglase v italijanskem in slovenskem jeziku. Ako storite tako v Trstu in povsod drugod, kjer je kaj našega življa, uverjeni smete biti, da vas bode posnemal tudi — dr. Trinajstič.

Čini avite culture. V noči med 1. in 2. januarjem so nepoznani zlikavci zopet — menda že v tretji ali četrti — razbili svetiljko slovenske gostilne „Pri petelinu“. Da so to storili sinovi avite culture, na tem ni dvomiti menda.

Mi smo uverjeni celó, da tega niso storili fakini v raztrganih blačah, marveč fakini v — gospodskih sukajah. Prepuščamo pa sodbi vse poštene javnosti, da-li ima res kaj kulturnega ali civilizatoričnega na sebi tako zlobno poškodovanje tuje lasti. Ne, taki čini imajo na sebi znake vandalizma! Vemo, da se take stvari dogajajo povsod od strani nižih slojev, toda ta nam kažejo lastni in tržaški izgledi, da pohujšanje prihaja namenoma od viših slojev nižim. Slavno varstveno oblast pa bi prosila, da stori vse možno, da dobi v svojo pest take tičke in da jih potem potiplje s najdebelejšim prstom. Mi Slovenci pa se maščujemo radi ta ih činov na ta način, da zahajamo le v slovenske krčme in podpiramo svoja obrtnike!

Pri nas še ne, a v lepi Italiji se umira za gladom. V mestu Girgenti se je zbralo dne 2. t. m. — kakor smo že javili — vse polno kmetov, ki so zahtevali kruha! Naskočili so mestno hišo in jo oropali popolnoma ter zažgali! Karabinijeri (ital. šandarmérija) bili so premagani z raznimi stražami vred, poveljnik je bil pa ranjen s kamenom.

Kakor vidite, niso samo Slovenci, ki rabijo kamen, nego tudi civilizirani (?) Lah!

Silvestrov večer „Tržaškega Sokola“ se je izvršil prav lepo. Pevci „Slovenskega pevskega društva“ so nas razveseljevali divnim petjem, a tamburaši so udarjali ta večer nenavadno precizno. Prav kakor da so hoteli jedni in drugi, da smuknemo čim prijetneje čez prag iz starega leta v novo. Srečkanje za dobitke je provzročalo mnogo veselosti in smeha. O polnoči se je starosta brat dr. Gregorin spominjal v krasnem govoru barnih dogodkov iz minelega leta, ki so provzročili, da je nekako stagniralo vse socijalno življenje v Trstu. Vpliv onih barnih dogodkov, katerim je sledilo nekako mrtvilo kakor naravna posledica, je še sosebno živo zadel našega „Sokola“, ko so mu odpovedali dotedanje primerne prostore, ki so bili nekako središče življenju tržaških Slovencev. Brez primeranih prostorov ni moglo društvo vršiti svoje prave naloge — telovadbe, vsled česar mu je bilo prebiti hudo krizo. To pa v glavnem zato, ker mnogi člani se niso pokazali, da stoje na višini pravega razumevanja. Modrovali so: čemu mi društvo, ako nima prostorov, ako mi ne nudi ničesar! Tako stališče je bilo krivo in je provzročilo krizo. Mesto da so tarnali, da nimamo prostorov, naj bi se bili tem krepkeje oklenili društva. Da so tako storili vsi člani, danes bi že najbrže

imeli primerne prostore! No, govornik veruje v moč ideje sokolske in zato je uverjen, da srečno izidemo iz te krize ter da „Sokol“ ostane to, kar je bil do sedaj: središče socijalnemu življenju tržaških Slovencev! (Viharno odobravanje in Na zdar-klici). Zadovoljstvom je konstatiral govornik veliko število navzočega ženstva. Od žene smemo pričakovati vsega; česar ne zamore moška beseda, to dosega čisto blago vplivanje od strani ženske. Priporočal je torej govornik slovenskemu ženstvu, naj ono drami zaspane moške in jih bodri na narodno delo.

Veselejši, nego je pogled na socijalno življenje tržaško v minelem letu, je pa pogled na gibanje avstrijskega slovanstva. Ideja pobratimstva je jela nastopati zmagovito. To je najveselejši pojav iz prošlega leta in zajedno jamstvo naše bodočnosti. (Viharno ploskanje.) V to ime, da se bode ideja vzajemnosti med Slovani širila bolj in bolj, zaklical je govornik ravno o polnoči krepak „Na zdar“ in „Srečno novo leto“! Čase so zažvenketale, stiskali smo si roke iskreno željo, da bi se v novem letu uresničile nade, ki jih je izrekel starosta „Tržaškega Sokola“ v svojem govoru.

Hortis za škedenj! Pred par dnevi je bila neka P. M. v škedenjsko šolo ter je prošila gosp. voditelja tamošnje šole, naj bi isti preskrbel par čevljev njenemu sinu. Povedala je, da ima moža že leto dni bolnega in da je isti v bolnici že 4 mesece. Gosp. voditelj je odgovoril, da on ne more storiti ničesar, ker da je odločeno tako, da slovenski otroci ne dobe ničesar, laški pa tudi po cele obleke. Ko je reva le še prosila, je gosp. voditelj dostavil še: „Jaz in „Hortis“ sva prosila za Slovence, a nisva bila uslišana!“ Danes meni jutri tebi, tako pravi lep pregovor, gosp. voditelj! Bog je velik in kdo ve, kje in kdaj lahko plača onim, ki se norčujejo iz skrajnega siromaštva. Brejski.

Strašna žalolgra se je izvršila sinoč tu v Trstu. Okole sedme ure zvečer je stopil v gostilno „Andemo de Pepl“ v ulici S. Francesco neki Moschini v družbi dveh žensk. Že jutraj bil je v gostilni, toda sam, ter je pustil tam dve ribi z naročilom, da ja gostilničarka pripravi za večer.

Najprej je sedela družba pri mizi blizu uroba, potem pa se je presedla k drugi mizi v ozadju. Druzihi gostev je bilo navzočih le malo. Spremljevalec žensk je poklical takoj vina ter natočil sebi in obema ženskama. Jedna žensk pa je izjavila takoj, da ona ne more in ne sme dalje ostati tukaj ter je hotela oditi na vsaki način. Ko sta jo pa le silila druga dva, rekla je sodružici, naj ide poklicat še njenega soproga. Ako pride še ta, ostanejo vsi skupaj. Vsi so bili zadovoljni s tem ter je druga takoj odšla poklicat moža prye.

Med tem časom je vstopil v gostilno neki vojak. Šel je k mizi, kjer so prej sedeli gornji trije, ter si je naročil vina. Večerjal ni, ker mu ni prišlo, kar je bilo pripravljenega. Vojak je sedel nekoliko časa mirno pri svoji mizi in nikdo ga ni niti opazil, še celo takrat ne, ko je vstal ter se jel pomikati proti mizi, kjer sta sedela Moschini in zaostala ženska.

Kar hkratu je počil strel trikrat. Kaj se je zgodilo? Vojak je vstrelil na žensko, zadel jo je prvič v glavo, drugič pa v prsi, in ženska se je zgradila na tla, grozno ranjena in v krvi.

Tretji strel je vojak nameril sebi in aicer na desno stran glave. Zgradil se je na tla — mrtov, isti moment. Neopisen je bil utis, ki ga je napravil ta dogodek na navzoče.

Takoj je prihitela straža in se je nabralo jako veliko ljudi. Ranjenko so vzdignili takoj ter je odpeljal na zdravniško postajo in potem v bolnišnico. Med tem se je pa povrnila prva, ki je šla poklicat soproga ranjenke v spremstvu tega. Lahko si je misliti, kako je bilo nesrečnemu, ko je doznal, kaj se je pripetilo ravno ta hip njegovu soprogi? Ves zbegan in zmešan je tekel takoj v bolnišnico, kjer je našel ženo v nezavesti. Na njegov klic in vprašanje: me li poznaš? odgovorila je samo: „On je hotel, a jaz nisem hotela“.

Takoj so bili na licu mesta razven policije tudi sodnijski odposlanec ter vojaška oblast. Vojak se je zval Artur Zupancič in je sin nekega tukajšnjega sodarja. Bilo mu je 21 let. Ranjenka pa se imenuje Katerina Candotti. Soprog je bil vec

Lastnik koncerna leta „Edinost“: Zastavnik in odgovorni urednik Fran Godnik. — Tiskarna Dolan v Trstu.